Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ“
Vaikams — „VARPELĮ“

Nr. 68 | Vilnius 1938 m. lapkričio 26 d. (šeštadienis) | Pirmi metai

YRA DAR KAS PARCELIUOTI

Ar laikraščiuose rašoma mažai, ar labai daug, ar pagaliau ir nieko nebūtų rašoma, visi žinome, kad kaimo žmonių padėtis diena dienon blogėja. Taip darosi visų pirma todėl, kad gyventojų skaičius didėja ne metais, bet dienomis, o žemės palieka tiek pat, kiek buvo vakar, kiek prieš šimtą metų. Kol dar buvo kur išvažiuoti, tai bėdą šiaip taip nustumdavome toliau. Bet kai emigracija beveik visiškai sustojo, žemės bado klausimas pasidarė aktualus, gyvas, kuris arba bus išspręstas taip, kaip to reikalauja teisingumas, arba anksčiau ar vėliau jį spręs patsai gyvenimas, o šio sprendimas gali būti ir šioks ir toks.

Žemės badas, o tuo pačiu ir žmonių vargas ir vietomis netgi tikras badas galima išspręsti dvejomis priemonėmis:

1) Žemės ūkio kultūros pakėlimu ir

2) Dvarų parceliacija, duodant bežemiams ir mažažemiams ūkininkams žemės.

Kitaip žemės bado-kaimo žmonių skurdo klausimo išspręsti negalima. Kurios priemonės pirmiau reikia imtis? Atsakymas yra šitoks — abiejų. Taip padarė Baltijos valstybės: Lietuva, Latvija ir Estija, teisingai padalinusios gyventojams žemę kartu rūpinantis žemės ūkio kultūra. Tose valstybėse šiandieną nieks nekalba apie žemės badą, nerandame niekur žinių ir apie kaimo žmonių skurdą.

Tuo tarpu dalis lenkų laikraščių, kurie gina dvarų reikalus, nutyli Baltijos valstybėse padarytą žemės reformą ir tų kraštų ekonominį gerbuvį. Kartu stengiasi įrodyti, kad Lenkijoje nėra ko parceliuoti. Štai, pavyzdžiui, šio mėn. 21 d. Vilniuje leidžiamas dienraštis „Słowo“ įsidėjo vedamąjį straipsnį, pavadintą *„Neturime parcelacijai žemės“*. Aišku, kad šitokiais skambiais straipsnių pavadinimais norima įkalbėti skaitytojams, kad iš tikro nėra ko nė galvoti apie parceliaciją, kadangi nėra atliekamos žemės. Tokį įrodinėjimą drąsiai galime pavadinti akių dūmimu, nes iš tikro mūsų krašte yra labai daug žemių, kuriomis galima ne vienam tūkstančiui žmonių užtikrinti rytojų, duoti pragyvenimo šaltinį. Tiesa, dalis dvarininkų yra jau bankrotai, nusmukę, savo žemes praskolinę, kiti po truputį pardavinėja ir vietomis, kur kadaise lėbavo vienas dvarininkas, dabar gyvena šimtai žmonių. Tačiau yra dvarininkų, kurie už jokius pinigus neparduoda nė vieno ha bežemiui ir mažažemiui, kuriuos noriau samdo dvaro bernais arba kūmiečiais. O apie parceliaciją tokie dvarininkai nė klausyti nenori, negailėdami skatiko tiems, kurie gina dvarų neliečiamybę.

Ne paslaptis, kad mūsų krašte yra tokių faktų, kad viename valsčiuje yra 12.001 gyventojas ir apie 24.000 ha žemės. 12.000 žmonių pragyvena iš 12.000 ha ir 1 žmogus irgi iš 12.000 ha. Panašių reiškinių yra ir daugiau, ir iš to aišku, kad pravedus dvarų parceliaciją ir atidavus čia *gyvenantiems bežemiams ir mažažemiams* ūkininkams, ilgus metus nežinotumėm, kas tai yra žemės badas. O jeigu tuo pačiu metu būtų labiau susirūpinta žemės ūkio kultūra, būtų leista visiems tą kultūrą kelti, tikrai palengvėtų kaimo žmonių gyvenimas, apie kurio sunkumą ir nuolatinį valstiečių skurdą vis dažniau spaudoje rašoma.

Tačiau vienu tik rašymu gyvenimo sunkumo nepalengvinsime. Rašant apie tai reikia aiškiai pasakyti, kad *sunkus kaimo gyvenimas palengvės tik tada, kai vietos valstiečiai gaus daugiau žemės, kai išmoks geriau ją dirbti ir gaus iš jos kuo daugiau naudos.* Kitokios išeities dabar, kada keliai į kitas valstybes uždaryti ir miestuose pramonė ir prekyba ne labai klesti, nėra, o žemės parceliacijai dar atsirastų.

Oficialus pareiškimas ir pirmoji korespondencija

Skaitytojus esame painformavę apie spalio 29 dieną padarytą Lenkijos užsienių reikalų ministerio Beko pareiškimą ir apie šio mėn. 14 dieną Lietuvos užsienių reikalų ministerio Lozoraičio pranešimą. Abiejų valstybių užsienio politikos vairuotojai savo pareiškimuose apibūdino Lietuvos Lenkijos santykius, kurie paskutiniu metu esą pagarsėję. Pagaliau, kai kurie lenkų laikraščiai šio mėn. 23 dieną įsidėjo oficialų politinės informacijos pranešimą, kuriame teigiamai įvertinta abiejų ministerių pareiškimai, kurie esą prisidėsią prie Lietuvos Lenkijos santykių pagerėjimo.

Be to, tą pačią dieną pusoficioze „Gazeta Polska“ buvo įdėta iš Kauno plati korespondencija, kurią parašė to dienraščio korespondentas Kaune p. J. Drobnikas.

Jau paruoštas Baltijos valstybių neutralumo projektas

Viešas susidomėjimas šiuo metu yra nukreiptas į sumanymą paskelbti Baltijos valstybių neutraliteto įstatymas, kuris apimtų Lietuvą, Latviją ir Estiją. Įstatymas turi būti tokio pat pobūdžio, kaip ir įstatymą, galiojąs Skandinavų valstybėse. Jame numatoma, prasidėjus karui, įvesti tam tikri suvaržymai karo ir prekybos bei povandeniniams laivams, priklausantiems prie kariaujančių pusių ir plaukiantiems per neutralitetą paskelbusių valstybių vandenis.

Kariaujančių pusių karo laivai, sulig įstatymo projekto, negalės įplaukti į neutralių valstybių uostus bei apsaugos ruožus. Karo orlaiviams draudžiama skristi virš šių valstybių žemių. Įstatymo projektas numato, kad karo laivynas ir kariaujančių pusių karo orlaiviai privalės pagerbti neutralios valstybės teises ir susilaikys nuo veiksmų, kurie įžeistų neutraliteto taisykles. Neutralios valstybės vandenų plote draudžiami yra bet kurie karo veiksmai, draudžiama taip pat sulaikyti, tikrinti ar pagrobti priešingos pusės bei neutralių valstybių laivus. Įstatymas draudžia teikti kariaujančioms pusėms karo žinias, šnipinėti ir sekti kariaujančių pusių karo veiksmus ir kariuomenių judesius, taip pat panaudoti neutralias valstybes karo medžiagos gabenimui ir jos sandėliams.

Eina paskalos, kad panašus neutralių valstybių ruožas norima sudaryti nuo Baltijos iki Egėjaus jūrų, nes tik ginkluotas neutralitetas galįs patikrinti tų valstybių neutralitetą.

Didelės karių iškilmės Kaune

Lapkričio 23 d. Lietuvos kariuomenė minėjo savo gyvavimo 20 metų sukaktuves. Ta proga visose kariuomenės dalyse buvo rengiamos didelės iškilmės.

Didžiausios iškilmės buvo Kaune. Šalia iškilmingų pamaldų ir paradų, tą dieną buvo pagerbti labiausiai pasižymėję kovose kariai — Vyčio kryžiaus kavalieriai ir žuvę už Lietuvos laisvę didvyriai. Pastariesiems Karo Muziejuje atidengta ir pašventinta atskira kripta, kur juodo marmuro lentose aukso raidėmis surašytos žuvusiųjų pavardės. Taip pat pagerbtas ir Nežinomojo Kareivio kapas, kur kariuomenės vadovybė, Vyčio kryžiaus kavalieriai, Šaulių Sąjunga ir visuomenė atstovai sudėjo gyvų gėlių vainikus.

Tuo pat metu buvo giedamas Tautos himnas, o Karo Muziejaus bokšte skambino Laisvės varpas ir griežė karo dūdų orkestras.

Vakare buvo surengta iškilminga akademija, kurioje dalyvavo Valstybės Prezidentas, vyriausybė, kariuomenės vadovybė ir visuomenės atstovai. Kalbėjo Valstybės Prezidentas ir kariuomenės vadas, krašto apsaugos ministeris gen. Raštikis. Po to valstybės teatre buvo surengtas iškilmingas koncertas.

Kariuomenės šventės proga Kaune Karo Muziejaus sodelyje atidengti ir pašventinti du nauji paminklai: buv. pirmajam kariuomenės vadui Silvestrui Žukauskui ir Šaulių Sąjungos kūrėjui Vl. Putviui- Putvinskui.

Buvo atsistatydinusi generolo Skladkovsio vyriausybė

Varšuvos laikraščiai praneša, kad šio mėn. 23 dieną dabartinis Lenkijos ministeris pirmininkas generolas Skladkovskis apsilankė pas P. Prezidentą ir pareiškė, kad vyriausybė, atlikusi jai pavestus darbus, atsistatydina.

P. Prezidentas betgi dimisijos nepriėmė ir generolo Skladkovskio vyriausybė ir toliau pasiliks.

Laikraščiai, pranešdami apie šį įvykį, nieko plačiau neišsitaria, kokias, būtent, dabartinė Lenkijos vyriausybė atliko darbus.

Du nauji dekretai

Valstybės saugumas ir masonai

Šio mėn. 24 dieną paskelbti du nauji dekretai. Pirmas dekretas skiriamas valstybės saugumo reikalams. Šiuo dekretu numatyta bausmės už kai kuriuos prasikaltimus prieš valstybės saugumo reikalus. Pavyzdžiui, pagal šį dekretą bus griežtai baudžiamas tas, kas gadins kariuomenės įtaisymus, kas kenks ginklų fabrikams, kas skleis melagingas žinias tikslu pakenkti Lenkijos valiutai, kas priklausys prie svetimų agentūrų, veikiančių Lenkijoje, kas ragins streikuoti ir panašiai.

Kitu dekretu yra uždrausta visokios masonų ložos ir tuo pačiu uždrausta prie jų priklausyti.

Anglų prancūzų pasitarimai Paryžiuje

Kaip žinia, šio mėn. 23 dieną atvyko į Paryžių Anglijos premjeras Čemberlenas ir užsienių reikalų ministeris Halifaksas. Kitą dieną Prancūzijos užsienių reikalų ministerijos rūmuose prasidėjo svarbūs pasitarimai. Tą pačią dieną, pasitarimams pasibaigus, buvo paskelbtas oficialus pranešimas, kuriame pasakyta, kad Anglijos ir Prancūzijos ministeriai visų pirma aptarė parengtą Prancūzijos Vokietijos deklaraciją, kuriai anglai pritarė.

Be to, ilgai buvo tartasi dėl abiejų valstybių kariško bendradarbiavimo. Pagaliau pasitarimams baigiantis, buvo paliesta dar naujų Čekoslovakijos sienų garantavimo klausimas.

Bus pasirašytas svarbus pareiškimas

Kaip žinia, šiemet rugsėjo 30 dieną, pasibaigus Miuncheno konferencijai, ten pat Vokietijos kancleris Hitleris ir Anglijos premjeras Čemberlenas pasirašė bendrą pareiškimą — deklaraciją, kurioje pasižadėjo visus ginčytinus klausimus spręsti geruoju. Tuomet visa prancūzų spauda reiškė didelio nepasitenkinimo, kad Anglija pati viena, be Prancūzijos, pasirašė deklaraciją su Vokietija. Ar Prancūzijos politikai apie tą deklaraciją tikrai nieko nežinojo, sunku pasakyti. Bet po to įvykio prancūzų spaudoje vis dažniau ėmė rodytis žinių, kad panašią deklaraciją su Vokietija pasirašys ir Prancūzija ir tuo būdu tarp abiejų didžvalstybių santykiai žymiai bus pagerinti.

Dabar oficiališkai pranešama, kad netrukus Prancūzijos ir Vokietijos vyriausybių atstovai tikrai pasirašys bendrą pareiškimą.

Tuo tikslu netrukus į Paryžių vyks arba Vokietijos užsienių reikalų ministeris Ribentropas, arba maršalas Geringas.

Nuo žydų kuo toliau

Žydų padėtis Vokietijoje diena dienon blogėja. Spaudos pranešimu, visos žydų įmonės skubiai likviduojamos ir perleidžiamos vokiečiams. Tuo būdu žydai paliekami be duonos kąsnio, tiesiog gatvėje. Žydams yra tuo sunkiau, kad iš Vokietijos jie neturi kur važiuoti, kadangi nė viena valstybė žydų neįsileidžia.

Kaip jau rašėme, politikai sugalvoja įvairių sumanymų, kur galima būtų apgyvendinti žydus, bet nieks tiems sumanymas nepritaria. Pagaliau, vadinamasis Amerikos laikraščių karalius Hirstas pasiūlė kur nors Afrikos gilumoje paskirti žemės plotą ir ten išvežti visus žydus.

×

Kaip žinia, visoje Vokietijoje yra uždrausta žydams vesti nežydes ir žydėms tekėti už arijų kilmės vyrų. Už tai gresia ilgų metų kalėjimas.

Pažymėtina, kad panašus įstatymas šiomis dienomis buvo paskelbtas ir Dancige, kuriuo taip pat griežtai draudžiama sudaryti mišrias šeimas.

Lenkijos seimo posėdis

Spaudoje pasirodė Lenkijos Prezidento ir Ministerio Pirmininko pasirašytas parėdymas, kuriuo naujai išrinktas seimas ir senatas šaukiami į pirmą posėdį, kuris įvyks šio mėn. 28 dieną (antradienį.)

— Rumunijos karalius, grįždamas iš Prancūzijos, buvo sustojęs Berlyne, o paskui nuvyko į Berchtesgadeną, kur pasimatė su Hitleriu.

— Vokiečių spauda piktinasi, kad kai kuriuose Amerikos laikraščiuose pasirodė laiškų, kuriuose kviečiama organizuoti prieš Hitlerį pasikėsinimus.

— Anglijos premjeras Čemberlenas, viešėdamas Paryžiuje, apsilankė pas Vindsoro (buvęs Anglijos karalius) kunigaikštį, su kuriuo kalbėjosi pusvalandį.

Kolonijų klausimas

Nors Vokietijos vyriausybė oficialiu diplomatiniu keliu dar nepareikalavo grąžinti savo buvusių kolonijų, tačiau Reicho siekimai toje srityje yra pakankamai žinomi ir aiškūs. Todėl Prancūzijos spaudoje ir politiniuose bei diplomatiniuose sluoksniuose kolonijų klausimu nenustojama kalbėti, nenustojama aiškintis. Kiek žinoma, Berlyno sluoksniuose manoma, kad kolonijų grąžinimas turėtų būti atliktas be jokių sąlygų. Tuo tarpu Paryžiuje ir Londone oficialiai visai atsisakoma apie tai net ir kalbėti. Prancūzai daugiausia vartoja militarinius strateginius sumetimus, įrodinėdami, kad grąžinimas vokiečiams kolonijų Afrikoje sudarytų didžiausią pavojų anglų ir prancūzų imperijoms ir karo atveju galėtų visai paraližuoti kolonijų ir dominijų paramą metropolijoms. Taigi, kaip prancūzai tvirtina, kolonijų atidavimas Vokietijai būtų tik labai žymus Vokietijos sustiprinimas būsimojo karo atveju ir atitinkamas Prancūzijos ir Anglijos susilpninimas, kas vokiečiams duotų jau 80 procentų šansų laimėti visuotinį karą.

Paryžiaus radikalų sluoksniuose tvirtinama, kad dabartinėmis aplinkybėms negali būti net kalbos apie kolonijų atidavimą Vokietijai. Tačiau, kai kurių neutralių užsieniečių nuomone, praktikoje tas dabartinis prancūzų ir anglų kietumas kolonijų klausimuose galįs ir pakitėti, jei tik Voketija geruoju sutiks duoti tam tikirų nuolaidų ir garantijų. Tų pačių sluoksnių nuomone, Pietų Afrikos krašto apsaugos ministero Pirovo kelionė po Europą ir jo ypatingai gražus priėmimas Berlyne liudija, kad kolonijų klausimo vienu atmetimu neišspręsi.

NAUJAS SPAUDOS DEKRETAS

Šio mėn. 22 dieną oficialiai paskelbtas naujas spaudos dekretas. Su svarbesniais jo nuostatais pravartu bus ir mums susipažinti, juo labiau, kad jame yra daug naujienybių, kurių ligi šiol veikiančiame spaudos įstatyme nebuvo.

Nebus atsakomųjų redaktorių. Dekretas skelbia, kad laikraščio redaktoriumi gali būti tik tas, kas turi sprendžiamąjį balsą dėl viso laikraščio ar jo skyriaus turinio. Jeigu laikraštyje yra keli redaktoriai, turi būti visi nurodyti bei pažymėti skyriai, kuris kuriam yra paskirtas redaktoriumi. Jeigu laikraščio skyrius tuo būdu nepažymėta arba jeigu yra svarbu pareigos, nesusietos su kuriuo nors laikraščio skyrium, laikoma redaktorium viso laikraščio kiekvieną iš redaktorių.

Kaip matome, tai yra visai naujas dalykas. Tuo būdu norima lengviau susekti tikruosius laikraščio redaktorius.

Redaktoriumi gali būti tiktai Lenkijos pilietis, gyvenąs valstybėje ir turįs visas civilines ir pilietines teises. Senasis 1919 m. II. 7 d. spaudos dekretas iš redaktorių visai nereikalavęs pilietybės, svarbu buvo, kad norįs būti redaktoriumi nuolat Lenkijoje gyventų. Tuo tarpu naujas spaudos dekretas aiškiai reikalauja iš redaktoriaus Lenkijos pilietybės.

Kas negali būti redaktoriumi. Redaktoriumi negali būti a) teismo baustieji už sunkiuosius nusikaltimus prieš valstybę ar prieš tarptautinius santykius, b) bausti už bet kurį sunkesnį ar lengvesnį nusikaltimą, padarytą pasipelnijimo ar kitais žemais motyvais; tokiems negalima būti redaktoriais per penkerius metus nuo bausmės atlikimo, c) baustieji tris kart už nusikaltimus, padarytus spaudoje trijų metų laikotarpyje; tokie negali būti redaktoriais per penkerius metus nuo atlikimo paskutinės bausmės. Šio nuostato yra dar ir kitokia prasmė. Būtent, redaktorius, baustas tris kart per trejus metus, nustoja teisės būti redaktoriumi. Tai yra taip pat kažkas naujo ir neaiškaus. Be to, redaktoriais negali būti sulaikytų laikraščių redaktoriai, ir tai laikotarpyje, kada yra sulaikytas laikraštis, neilgiau betgi, nei per dvejus metus.

Formalumai, reikalingi leidžiant naują laikraštį. Čia visų formalumų neminėsime, nes daugumas jų yra tokie patys, kaip seniau buvo. Pažymėtina tačiau, kad dekretas reikalauja, leidžiant naują laikraštį, pranešti apskrities administracijai tarp kitko redaktorių ir leidėjų vardus, pavardes bei adresus. Be to, leidėjai kartu su redaktoriais turi pateikti pareiškimą, kad pastatytieji redaktoriai atitinka visus dekrete numatytus reikalavimus.

Kada, įteikus pareiškimą, laikraštis gali būti leidžiamas arba draudžiamas leisti.

Naujasis dekretas paliko tą pačią vadinamąją deklaracinę spaudinių leidimo sistemą. Vadinas, pakanka tik įteikti apskrities administracinei valdžiai pareiškimą su visais formalumais ir jeigu storastija per 14 dienų nuo pareiškimo deklaracijos įteikimo neduoda jokio atsakymo arba jeigu prieš sueinant šiam terminui praneša, kad pareiškimas nesukeliąs jokių pastabų, tai laikraštis gali būti leidžiamas. Tačiau administracinė valdžia gali uždrausti leisti laikraštį, jeigu neatlikta reikalingi formalumai, arba jeigu pareiškime pateikto laikraščio pavadinimas yra toks pats, kaip jau leidžiamo arba *anksčiau pareikšto* laikraščio pavadinimas. Be to, administracinė valdžia gali uždrausti leisti laikraštį, jeigu naujas laikraštis nedaug skirsis nuo sulaikytojo.

Taigi iš pradžių šie nuostatai, liečiantieji naujų laikraščių leidimą, yra, kaip atrodo bent labai liberališki, nepaisant jau to, kad naujas laikraštis galima leisti tik 14-ai dienų praėjus nuo pareiškimo įteikimo (sename spaudos dekrete šis terminas buvo per pus trumpesnis). Bet toliau toji spaudos laisvė atrodo labai neaiški. Ypač du nuostatai yra labai neaiškūs. Ligi šiol, kaip žinia, administracinė valdžia, norėdama uždrausti leisti laikraštį, turėdavo dažnai remtis kitais įstatymais (iš preky bos ir pramonės srities), taigi su spauda nieko bendro neturinčiais, dabar uždrausti bus lengviau, nes naujas dekretas įveda aiškiai tai, ko seniau spaudos dekretui „trūko". Taigi laikraščio negalima leisti, nes jo pavadinimas yra toks pats, kaip kažkas anksčiau yra pareiškęs, norįs leisti laikraštį tokiu pačiu pavadinimu. Tai nenugriaunama formulė, kurios vartojimas dabar bus daug lengvesnis. Be to, kaip sakyta, administracinė valdžia galės neleisti laikraščio, jeigu jis bus panašus bent kuo nors į uždarytąjį laikraštį. Tai yra taip pat labai lankstus nuostatas, kuris palieka teisę, be abejo, pačiai storastijai spręsti, ar norimas leisti laikraštis skirsis kuo nors nuo sulaikyto laikraščio, ar niekuo nesiskirs.

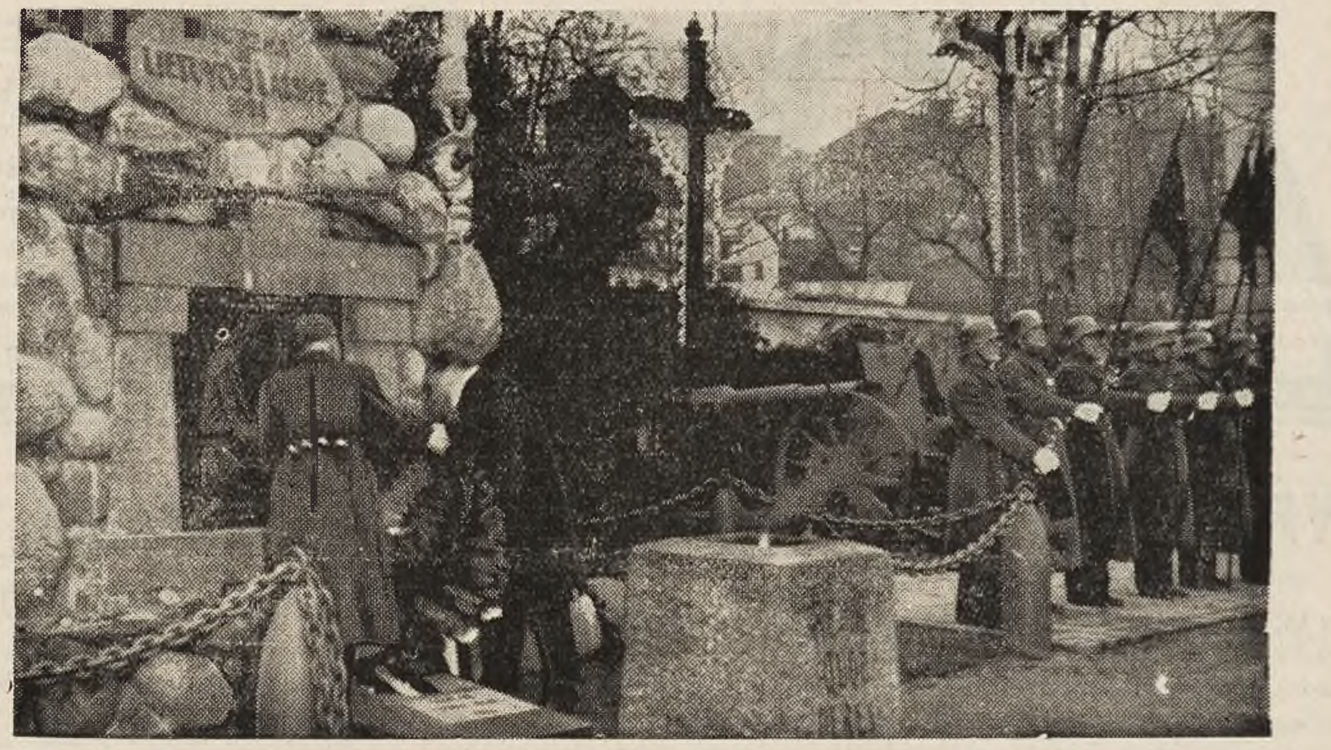
Privalomi spausdinti pranešimai. Naujas dekretas įveda dar didesnę naujenybę. Redaktoriai privalo spausdinti valdžios pranešimus, atsiųstus pagal Ministerių Kabineto parėdymą. Tie pranešimai negali būti ilgesni, kaip 250 eilučių.

Pažymėtina ir tai, kad dėl šio dekreto projekto, kuris pasirodė labai netikėtai, pareiškė savo pastabas Lenkijos Žurnalistų Sąjunga ir Leidėjų Sąjunga. Šitų sąjungų tarpininkavimas tedavė tik tiek naudos, kad iš 300 pataisyta „250". Savaime aišku, kad tokie privalomi pareiškimai smarkiai suvaržys spaudos laisvę.

Iš kitų nuostatų paminėtina: bausmių pakėlimas už įžeidimą spaudoje (tokios bylos bus teismo nagrinėjamos neviešai) skundo teisė redaktoriui ir leidėjui dėl konfiskavimų (skundus svarstys apygardos teismas neviešame posėdyje) ir nuostolių grąžinimas, jeigu konfiskavimas nepatvirtinamas. Šis paskutinis nuostatas skamba labai gražiai, tik nežinia, kaip jis praktikoje atrodys.

Naujas dekretas pradeda veikti 1938 m. lapkričio m. 28 d.

A. P.

Latvijos viešųjų darbų ministeris Berzinš šio mėn. 18 dieną viešėjo Kaune ir uždėjo vainiką prie Nežinomojo Kareivio kapo. Čia matome tą momentą, kada ministeris deda vainiką.

Kaip balsuojama per rinkimus į savivaldybes

Rinkimuose paprastai laimi ta grupė, kuri yra drausminga, solidari, gerai žino rinkimų tvarką ir laiku atlieka visus formalumus. Per savivaldybių rinkimus, kaip jau ne kartą esame minėję, svarbiausia patikrinti, ar esi įrašytas į rinkimų sąrašą, ar įrašytas tikslai, o jeigu neįrašytas, tai daryti pastangas, kad įrašytų. Po to svarbu laiku ir pagal reikalavimus įteikti kandidatų sąrašą. Jeigu į apygardas nepadalyta seniūnija arba rinkimų apygarda susideda vien iš lietuvių, tada reikia steng tis sudaryti tiktai vieną kandidatų sąrašą, kad tokiu būdu būtų išvengta balsavimo, nereikalingo vargo. Bet jeigu seniūnija bei apygarda mišri, tai lietuviai privalo sudaryti savo kandidatų sąrašą ir jį laiku įteikti.

Vėliausiai ketvirtą dieną prieš balsavimą prie šaltyšiaus namo ir dar kitose viešesnėse vietose seniūnijos rinkimų komisijos pirmininkas iškabina kandidatų sąrašus. **Vienos apygardos kandidatai surašomi į vieną sąrašą,** nors toje apygardoje buvo įteikti keli kandidatų sąrašai. Komisija kandidatus iš visų sąrašų surašo vienan lapan pagal abėcėlę. Balsuotojai iš to komisijos sąrašo pasirenka savus kandidatus ir už juos balsuoja. Kurie kandidatai gauna daugiausia balsų, tie išrenkami į tarybininkus. Mažiau gavę balsų lieka šių pavaduotojais.

Paskirtą dieną balsavimas turi įvykti apygardos rinkimų komisijos bute 8 valandą ryte ir be jokios pertraukos trukti iki 6 valandos po piet. Žinoma, jeigu visi rinkikai suspės atiduoti savo balsus iki 12 valandos, tai balsavimas ir pasibaigs 12 val. dieną. Tačiau jeigu užtruktų iki 6 val. vakaro ir kas nors ateitų balsuoti apie 7 val. vakare, tai jau rastų balsavimą užbaigtą (balsuoti negalės). Kiekvienas balsuoti gali tiktai pats asmeniškai, kito asmens balso negalima atiduoti.

Rinkikas, atėjęs balsuoti, turi su savimi atsinešti baltą, švarią kortelę, kurioje turi surašyti kandidatus, kuriuos jis nori išrinkti. Geriausia daryti šitaip: **surašti namie švarią, balto popierio kortelę ir namie surašyti ant kortelės tuos kandidatus, už kuriuos balsuoji.** Kandidatų pavardės reikia įrašyti tiktai rašalu, o ne pieštuku. Rašalas gali būti įvairių spalvų. Kandidatų pavardes į korteles gali įrašyti bet kas, kas tik moka rašyti. Gali, pavyzdžiui, vienas žmogus visiems vieno kaimo rinkikams surašyti ant korčiukių kandidatų pavardes. Dėl to, jeigu rinkikas rašyti nemoka arba blogai, neaiškiai rašo, gali prieš balsavimą užeiti pas kaimyną ar kaimo inteligentą ir paprašyti, kad šis baltoje korčiukėje rašalu surašytų kandidatų pavardes, už kuriuos norima balsuoti.

Kandidatų pavardės gali būti net ir mašinėle atspausdintos. Žodžiu, šiuo atveju rinkikai-balsuotojai turi didelį patogumą. Kadangi kandidatų pavardės turi būti iškabintos nevėliau kaip ketvirtą dieną prieš balsavimą, tai rinkikai

---

DRAS MARTYNAS YČAS. 24)

ATSIMINIMAI

Nepriklausomybės keliais

— Žinai ką? — sakau Bokui. — Eik tamsta pas kardinolą Gasparri ir pareikalauk paaiškinti, kodėl priimti lenkai, o lietuvio nenorima priimti. Pasakyk jam, kad aš pasilieku dar vieną dieną ir kad būtinai noriu būti priimtas. Jei negalėtų tuojau, tai dar kelias dienas palauksiu audiencijos.

— Dabar tamsta pats matai, kaip lietuvių reikalai blogai stovi, — pastebėjo Bokas. — Su lenkais kova sunki. Jie čia šimtmečiais sėdėjo ir dirbo, o jūs tik dabar pradedate savo akciją. Pasirūpinsiu tamstai būtinai audienciją išgauti; dabar jis negalės atsakyti. Rytoj eisiu pas kard. Gasparri ir viską jam išdėstysiu.

Laukiu rytojaus. Bokas turėjo tiesiog iš Vatikano pas mane į Grand Hotelį ateiti pusryčių valgyti, kuriuos suruošiau rusų ambasados nariams, Bokui ir kan. K. Prapuoleniui pagerbti. Pirmas atėjo konsulas Zabiela, paskui ir Bokas. Iš jo veido pažinau, kad pavyko. Nušvitęs pasakė:

— Išdėsčiau kardinolui visas smulkmenas. Jis labai nustebo, išgirdęs tokį pranešimą. Patraukė pečiais ir pasakė: „Aš nieko nežinojau. Man nebuvo įteiktas nei vyskupo Karevičiaus laiškas, nei Jūsų prašymas. Leiskite man, aš viską padarysiu... Rytoj atstovas Yčas šv. Tėvo bus priimtas.

— Dėkui už pasidarbavimą. Tiek aš jums vargo padariau, — pasakiau Bokui.

— Tai nieko, — atsakė jis, — juo daugiau kliūčių sutinki, juo labiau norisi jas nugalėti. Dabar tamsta pats įsitikinai, kaip silpnai stovi jūsų klausimas Vatikane. Lenkų čia daugiau pasidarbuota.

Paskui atėjo kan. Prapuolenis, kurį taip pat kviečiau pusryčiauti. Pasodinau jį pirmoje vietoje, kad jis visiems geriau imponuotų ir ambasada su juo skaitytųsi. Pusryčiai truko gana ilgai. Pabaigę pries 4-tą ir su kun. Prapuoleniu pasikalbėję, išsiskirstėme.

Priėmiau žurnalistus. Sumaniau pakviesti vieną korespondentą „Lietuvių Balse" darbuotis, kad nušviestų mūsų klausimą italų spaudoje. Susitariau.

Paskui vėl atėjo Bokas ir atnešė laišką, rašytą iš Vatikano. Atplėšę, radome, kad audiencija paskirta man rytoj 11 val. iš ryto. Labai nudžiugome.

Rytojaus sulaukęs ir užsivilkęs fraką, droižiau į Vatikaną. Pakeliui užvažiavau pas kanauninką Prapuolenį pasidžiaugti, jam tą žinią pranešti. Jis labai interesavosi ir sirgte sirgo, kad tik intrygos nepaimtų viršaus. Labai nudžiugo, mane frakuotą išvydęs.

— Na, kaip? Ar buvai? — paklausė.

— Dar tik važiuoju — vienuoliktą paskirta, o dabar dar tik pusė vienuoliktos.

Pasikalbėjome. Paskui sėdome į automobilį ir nuvažiavome į Vatikaną. Privažiavus šv. Petro aikštę, jis išlipo ir nutarė manęs palaukti kavinėje. Aš gi, apsukęs šv. Petro bažnyčią, atsidūriau Vatikano kieme.

Prie pusiau atvirų vartų stovi popiežiaus gvardijos kareivis su ilga halebarda. Spalvotai išsirėdęs, dailus, aukštas vaikinas. Savo halebardą aukštyn iškėlė ir man salutavo. Vartus atidarė kitas karei vis. Skrybėlę nusiėmęs, atsakiau. Vieną kiemą pravažiavęs, atsidūriau kitame. Vatikano palocius iš oro didelio įspūdžio nedaro. Privažiavau dar prie vienų didelių durų. Prie jų stovi ne tai kareivis, ne tai generolas. Paklausė manęs, kas aš toks. Parodžiau pakvietimą. Tada jis rankos mostelėjimu parodė į viršų.

Ėjau plačiais, aukštais marmuriniais laiptais. Priėjau vieną kareivį. Paklausiau, kur toliau eiti. Parodė tiesiog į dideles plačias duris. Įėjau. Tenai iš vienos ir antros pusės stovėjo keli kareiviai grupėmis. Kiti laisvai sau sėdėjo. Visi buvo be ginklų. Apsirėdę daugiausia raudonais mundieriais, su dideliais, plačiais sudabrintais antpečiais.

Įėjau į kambario vidurį. Kambarys didelis, tamsiais apmušalais išmuštas ir tamsiais ąžuoliniais baldais apstatytas. Baldų jame buvo visai nedaug: tik kelios kėdės prie sienų stovėjo. Ėjau viduriu kambario, dairydamasis į visas puses, kur čia nusirėdžius ir viršutinius rūbus palikus. Vienas storokas juodbruvis kareivis, pastebėjęs mane, strakteléjo iš savo vietos ir priėjo prie manęs; paėmė iš manęs popierių, pažiūrėjo ir parodė toliau. Pasukęs į dešinę, atsidūriau vėl ruimingame kambary, panašiame į pirmąjį. Čia prie manęs prišoko įšsyk du raudonai apsivilkusieji vyrai ir padėjo man nusirengti. Paskui priėjo laibas, aukštas, skustas vyrukas, civiliškai apsirėdęs, su ilgomis kojinėmis aukštiau blauzdų.

Padaviau jam savo „apgynėją popierių". Perskaitęs jį, iškilmingai davė man ženklą sekti paskui.

— Oha, — pamaniau sau, — šis tai jau bus „iš aukštesniųjų". Ėjome dar per vieną kambarį. Čia iškilmingumo pilni stovėjo Jo Šventenybės gvardijos karininkai, gražiai išsipuošę. Man pro juos praeinant, galvos nulenkimu jie mane pasveikino.

Kambariai puikūs, dailiais apmušalais išpuošti, grindys spalvotu marmuru išklotos. Gražu ir jauku aplink.

Porą kambarių praėjus, mano palydovas mane sustabdė ir, parodęs į stovinčias kelias kedes, paprašė sėsti. Kedės buvo tokios pat, kaip ir kituose kambariuose, medinės. Atsisėdau į pirmą prie durų. Iš kairės pusės stovėjo du generolai su plačiais antpečiais, skaistūs raudonikiai italai. Stypčiojo kojas kaitaliodami ir žvilgčiojo tai į manę, tai į tolimesnes duris. Pro tas duris buvo matyti būrys dvasiškių ir vienas aukštas frakuotas ponas.

Pažiūrėjau į laikrodį. Buvo 10 val. 50 min. Mano eilė dar nepriėjo. Pagal kvietimą dar turėjau dešimtį minučių laiko.

Pro mane praėjo du vyskupai su tuo aukštuoju ponu, prancūziškai kalbėdamiesi. Maniau, kad jau mano eilė atėjusi. Bet, šit, perbėgo per salę tasai pats frakuotis ir po valandėlės sugrįžo, vedinas kažkokį žilą poną su dideliu portfeliu pažastėje.

Laukiau toliau. Ėmiau išilgai kambarį vaikštinėti, prisižiūrėdamas paveikslams, kurie ant sienų kabojo. Buvo tai šilkais išsiūti paveikslai, daugiausia šventųjų gyvenimo vaizdai.

(B. d.)

turi mažiausiai 3 laisvas dienas. Per tas 3 dienas kiekvienas rinkikas gali surasti patikimą, protingą žmogų, kuris tinkamoje kortelėje surašys taisyklingai kandidatų pavardes.

Kortelė su kandidatų pavardėmis balsavimo dieną nešama į balsavimo butą. Čia atvykus reikia stoti eilėn ir laukti, kol prieisi prie balsavimo stalo. Kai balsuotojas atsiranda prie balsavimo stalo, rinkimų komisijos pirmininkas ar kitas jos narys patikrina balsuotojo pavardę, ar šis įrašytas į rinkikų sąrašą. Po to komisijos pirmininkas balsuotojui paduoda valsčiaus antspaudu antspaudotą voką (konvertą), į kurį rinkikas - balsuotojas įdeda savo korčiukę su kandidatų sąrašu, už kuriuos jis balsuoja. Voką su įdėta korčiuke balsuotojas atiduoda pirmininkui atgal, o šis, balsuotojui matant, įmeta į balsų rinkimo dėžę.

Jeigu rinkikas atsinešė į rinkimų butą neišpildytą korčiukę ir pats kandidatų pavardžių į ją įrašyti nemoka ar nenori, tai turi teisę, priėjęs prie balsavimo stalo, žodžiu pasakyti, už kuriuos kandidatus jis balsuoja. Tada rinkimų komisija tas pavardes įrašo į tam tikrą protokolą ir tokio balsuotojo balsas skaitomas geras.

Be to, čia svarbu paminėti, kad į korteles reikia įrašyti tuos kandidatus, kuriuos nori išrinkti į tarybininkus ir jų padėjėjus. Jeigu iš pateikto visos apygardos kandidatų sąrašo nori išrinkti 4 tarybininkus, tai į korčiukę reikia įrašyti tų keturių tarybininkų pavardės ir, be to, dar 4 pavaduotojų pavardės, iš viso 8 pavardės. Daroma šitaip: Kortelės viršiuje rašoma: *Na radnych:* ir po šių žodžių surašoma tų kandidatų pavardės, už kuriuos norima balsuoti. Po šių pavardžių rašoma: *Na zastępców radnych:* ir surašoma kitų kandidatų pavardės, tų kuriuos norima išrinkti kaip tarybininkų pavaduotojus. Kaip sakėme, pavaduotojų tiek pat įrašoma, kiek ir tarybininkų.

Korčiukėje įrašoma tiktai pavardė. Bet jeigu du kandidatai turi vienodas pavardes ir abidvi norima į tą pačią korčiukę įrašyti, tada prie šių pavardžių reikia pridėti ir vardus. O jeigu abiejų ir vardai vienodi, tada dar reikia pridėti ir tėvų vardus.

Kiekvienas balsuotojas turi atsiminti, kad **į korčiukę galima įrašyti tiktai ketvirtadalis tai apygardai skiriamų kandidatų**. Jeigu, pavyzdžiui, kuri nors apygarda ar į apygardas nepadalyta seniūnija turi išrinkti 8 tarybininkus, tai kiekvienas balsuotojas į korčiukę rašo tiktai 2 kandidatus į tarybininkus ir 2 kaip tarybininkų pavaduotojus. O kai reikia, pavyzdžiui, išrinkti 16 tarybininkų, tai korčiukėn rašoma 4 kandidatus į tarybininkus ir 4 — į tarybininkų pavaduotojus. Ši tvarka reikia gerai atsiminti.

J.

Kur krypsta Baltijos valstybių politika

Pačioje pradžioje nepriklausomo Baltijos valstybių gyvenimo iškyla reikalas tartis dėl bendradarbiavimo ar tai nepriklausomybės gyvenimui ar ūkio santykių sutvarkymui, pagaliau, kulturinių gerybių kėlimui. Netgi buvo pasiūlyta sudaryti Baltijos valstybių sąjunga. Sušauktas tuo tikslu diplomatų suvažiavimas 1920 m. nedavė teigiamų vaisių. Pasirodė, kad Skandinavų valstybės tokia unija nėra visai susidomėjusios.

Vėlesnės konferencijos tačiau nenuėjo niekais. Tų pačių minčių vedama, susikūrė Baltijos valstybių santarvė, tiesa, aprėpianti tik Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Baltijos santarvė yra vietinio pobūdžio. Norėdama tarnauti tų trijų valstybių bendradarbiavimui ir įsigyti tarptautinės reikšmės, buvo priversta ieškoti kiek galima stipresnės atramos. Šis klausimas itin pasidarė svarbus šiandien, kada Tautų Lygos įtaka - pasaulio politikai baigia nykti, o tarptautinių reikalų tvarkymui grįžtama į prieškarinę sąjungų politiką.

Įsigalėjus naujai smurto politikai, kyla pavojus, jeigu jau ne nepriklausomybę prarasti, tai patekti į visišką politinę ir ekonominę didžvalstybių įtaką bei priklausomybę.

Iki šiol Vokietijos, Sov. Rusijos ir Anglijos santykiai, jų jėgų suderinimas, tariamas Tautų Lygos autoritetas, neva galįs apsaugoti savo narių reikalus, daug ką užvylė.

Nedvejotina Anglijos medžiaginė persvara ilgą laiką sutrukdydavo Vokietijos ir iš dalies Sov. Rusijos sumanymus. Tariamos kariškosios Anglijos galybės prieglobsty kyla pasitikėjimas Baltijos valstybių saugumu, silpsta pastangos sukurti savas jėgas apsigynimui.

Iki šiol nebuvo reikiamai įvertinti Vokietijos žygiai išplėsti savo vadovybę Baltijos kraštuose. Vyravo nuomonė, kad stipresniam veikimui pradėti Reichas neturi nei pakankamai didelio karo laivyno, nei ūkiškų pajėgų.

Lėtas, bet neišvengiamas Tautų Lygos reikšmės nykimas iškelia Baltijos valstybėms reikalą burti jėgas nepriklausomybės išsaugojimui. Tai patvirtina paskutinės šių valstybių politiką vairuojančių vyrų kalbos bei sumanyta neutraliteto sutartis, kuri tuo tarpu apims Lietuvą, Latviją ir Estiją.

Tautų Lyga, laiduodama, ar stengdamasi laiduoti sienų neliečiamybę ir politinę savo narių nepriklausomybę, tiktai pagilino skirtumus tarp tautų. Skandinavų valstybės galutinai pradėjo tikėti, kad jų vedama nesikišimo politika yra teisinga ir nepamainoma. Todėl jos atmeta bet kurias pastangas susirišti su Baltijos valstybėmis. Griežta atsiskyrimo politika tariamai turėjo užtikrinti Skandinavų valstybėms neliečiamybę ir išblaškė abejones dėl bet kokio pasikėsinimo prieš jas. Tas pats pasitikėjimas tarptautinėmis garantijomis sutrukdė Baltijos valstybėms sueiti į glaudesnį bendradarbiavimą.

Šių metų įvykiai griežtai pakeitė padėtį. Todėl dabar Baltijos valstybės gyvai susirūpino savo likimu. Iškyla reikalas apginti ir apsaugoti savo neliečiamybę, savo pačių jėgomis ir glaudžiu bendradarbiavimu. Pradėti žygiai apima ne vien Baltijos valstybes; jie aprėpia kur didesnius plotus.

V. Šiugžda.

Užburtas ratas

Kaimo samdinių klausimas

Mūsų laikraščiuose yra rašoma įvairiais klausimais. Kalbame ir rašome apie ūkininkus, kurių gyvenimo pagerinimui duodamas atskiras priedas, nepamirštami vaikai, mokytojai ir šiaip įvairūs inteligentai. Daug rečiau užsimenama apie kaimo proletariatą: mergas ir bernus. Kad išvengus nesusipratimo, reikia pažymėti, kad žodžiai „merga“ ir „bernas“ yra suprantami dvejopai. Abu žodžiai turi teigiamą prasmę, kai kalbame apie suaugusius ūkininkų vaikus, kurie vadinami mergomis ir bernais. Mat, kame yra tam tikras pagal amžių laipsniavimas: vaikas, piemuo, pusbernis ir bernas. Tas pat ir su merginomis, kurios vadinamos mergomis, kai subręsta.

Bet yra ir kita mergų ir bernų rūšis — *tarnai samdiniai*. Tai tikri kaimo proletarai, kurie tik šia diena gyvena, netikėdami ir nelaukdami šviesesnio rytojaus.

Šių nelaimingų proletarų klausimą neseniai palietė „Vilniaus Žodyje“ E. Deveikis, perdėtai vadindamas juos paniekintais žmonėmis. Mano nuomone, kaimų samdiniai nėra paniekinti žmonės, o tik iš dviejų pusių išnaudojami. Pažiūrėkime, kas juos išnaudoja.

Minėto straipsnio autorius nusiskundžia, kad ūkininkai perdaug išnaudoja pasamdytą mergą ar berną, kurie neturi poilsio. Ir vėl perdėta. Poilsį samdiniai turi ir, dirbdami ūkininkui, savęs perdaug neskriaudžia, dažnai žiūrėdami, ar dar aukštai saulė. Ar padėtų ką nors, pavyzdžiui, samdinių organizacija ar valdžios į šį reikalą įsikišimas — tenka abejoti. Gal tada samdiniai laimėtų vieną kitą savaitę atostogų. Bet kada? Tur būt, ne vasarą, kada kaime daugiausia darbo. O jei ūkininkai būtų priversti duoti samdiniams kelių savaičių atostogas, tai, būkime tikri, mažiau ir mokėtų. Tai sakydamas, nesu priešingas geresniam samdinių aprūpinimui, bet tik abejoju, ar tai pagerintų sunkų jų gyvenimą.

Mano nuomone, samdinių sunkus ir beviltiškas gyvenimas yra ne todėl, kad juos esą išnaudoja ūkininkai, bet todėl, kad **samdiniai dirba ne sau.**

Ir p. Deveikiui ir man, abiem kilusiems iš kaimo ir jo gyvenimą gerai pažįstantiems, yra žinoma, kad pasamdytos mergos ir bernai, dirba sunkiai per metus, per Kalėdas visą uždarbį atiduoda savo... tėvams, jei šie iki tol neišėmė dalimis dukters ar sūnaus uždirbtų pūdų ir zlotų. Štai kur yra samdinių nelaimė. Jei samdiniai dirbtų sau, tai jie daug greičiau atsistotų ant savo kojų, daug lengviau susitvarkytų. Bet kai visą uždarbį atiduoda tėvams, tai aišku, kaip diena, kad samdiniai negali nei savo likimu pasirūpinti, nei šeimų sudaryti.

Gali čia kilti klausimas — kodėl tėvai paima savo dukters ar sūnaus uždarbį? Visaipos pasitaiko. Bet daugiausia ima todėl, kad neturi iš ko gyventi. Tai yra **mažažemiai,** kurie turėdami po 2 — 3 ha ir dideles šeimas nekantriai laukia, kada pasiūgės vaikai. Tada vieną atiduoda į piemenis, kitą į pusmergę, trečią į bernus. Ir visi šitie kandidatai į amžinuosius samdinius dirba ne sau, bet tėvams ir mažesniems boliams, kurių namie yra dar pilna pirkia. Savaime aišku, kad tokio mažažemio ūkininko vaikai jokiu būdu nepasidalins 2 — 3 ha į 6 — 8 dalis, nes ir taip nėra iš ko gyventi. Taigi lieka viena išeitis — eiti už mergą ar už berną ir savo uždarbį atiduoti tėvams, o pačiai vėl per visus metus dirbti.

Jeigu tokiam proletariniam prieaugliui būtų kur išvykti, padėtis nebūtų tokia tragiška. Bet visa nelaimė yra tai, kad emigracija visur uždaryta, o mūsų krašte žemė nedidėja, tuo tarpu žmonių skaičius metai į metus dauginasi. Dar kiek daugiau turėdami žemės dalijasi, skirsto jau ne dirvomis, bet dirvelėmis, o netrukus ateis laikas, kad neturėsime tokio ūkininko, kuris galėtų samdytis mergą ar berną. Tada kaimo proletarų padėtis bus dar blogesnė.

Vadinasi, atsidūrėme užburtame rate. Iš vienos pusės ūkininkai, kaip sakoma, išnaudoja pasamdytą mergą ar berną, iš kitos pusės samdiniai dirba ne sau, bet savo artimiems, neturėdami prieš save jokios ateities.

Kaip šis klausimas bus išspręstas nežinia, nes jis yra, kaip žinia, susijęs su bendra ekonominio gyvenimo konjuktūra, kurios pakeitimas ton ar kiton pusėn nuo mūsų nepriklauso.

Tačiau kol kas bus, tenka sutikti su p. Deveikio nuomone, kad kaimo samdiniai ir patys rūpintųsi apsišvietimu, kad tuo būdu bent iš dalies palengvėtų sunki jų dalia.

R. Mackevičius.

Kuriems rūpi mūsų krašto lietuvių visuomenės reikalai ir lietuviškos spaudos palaikymas,—kviečiame išsirašyti dažniausiai leidžiamą Vilniaus lietuvių laikraštį — „Aidą“.

• KORESPONDENCIJOS •

Gervėčiai, Vilniaus-Trakų apskr. *Susirinkimas.* Lapkričio 13 d., sekmadienį, po pamaldų vietos parapijos salėje kleb. kun. Chodykos pastangomis buvo sušauktas neseniai įkurtos „Jaunimo Sąjungos“ susirinkimas. Į susirinkimą atsilankė visi nariai. Susirinkimą atidarė pirm. A. Steponavičius. Po to kun. klebonas smulkiau papasakojo apie sąjungos tolimesnę veiklą ir pranešė, kad jau esą patvirtintos atskirai (mergaičių ir berniukų) valdybos. Pabaigoje kiekvieno sodžiaus jaunimas padainavo lietuviškų dainų. Girdėti, kad artimiausiu laiku manoma rengti vakarai su vaidinimais.

Susirinkimas užbaigtas Sąjungos himnu: „Mes trokštam Dievo...“

Alkis.

Gervėčiai, Viln.-Trakų apskr. *Lietuviai dalyvauja savivaldybių rinkimuose.* Gervėčių valsč. lietuviai visi rengiasi aktyviai dalyvauti savivaldybių rinkimuose. Jau paskirose seniūnijose yra sudaryti kandidatų sąrašai, kuriuose daugiausiai figuruoja susipratusių lietuvių pavardės.

Dirba „išsijuosę“ ir įvairūs „išsivertėliai“, visaip įkalbinėdami, bet visi rimtesni lietuviai į jų peršamus sąrašus nesirašo. Lietuviai savo sąrašus turės 5-ose seniūnijose.

A—kis.

Palūšė, Švenčionių apskr. *Nori užimtį „Ryto“ namus.* Uždarytos Švenčionių „Ryto“ draugijos valdyba prieš kelerius metus savo namus Palūšėje buvo pavedusi vietos klebonui naudoti katalikiškosios akcijos reikalams. Juose jau nuo seniai gyvena Palūšės vargoninkas Antanas Barauskas. Šių metų lapkričio 9 d. A. Barauskas gavo iš valsčiaus viršaičio raštą, kuriame reikalaujama, kad jis per 14 dienų iš „Ryto“ namų išsikraustytų, nes namai esą reikalingi valdžios mokyklai. Kadangi klebonas turėdamas teisę naudotis Švenčionių „Ryto“ namais leidžia ir toliau A. Barauskui juose gyventi, todėl jis be teismo sprendimo iš „Ryto“ namų neketina išsikraustyti.

A.

Ceikiniai. *Nelietuviškas vakaras.* Ceikinių apylinkės poneliai susirašę į svetimą organizaciją lapkričio 13 d. surengė čia lenkišką vaidinimą. Žmonės, senai ištroškę pramogų, atėjo pažiūrėti, tikėdamėsi kad kas nors bus suvaidinta ir lietuviškai. Tačiau lietuviškai nebuvo nė žodžio. Dargi muzikantai ir tie buvo ne vietiniai, bet parsikviesti iš Pašaminės. Tad nieko nuostabaus, kad ir šokta buvo vien tangai, fokstrota, mozurai ir krakoviakai. Kai lietuvių jaunimas paprašė užgriežti jiems nors vieną lietuvišką šokį, tai šokių tvarkytojas Staniūnų valdinės mokyklos mokytojas griežtai užprotestavo, girdi, patrauksiąs atsakomybėn už tokį prašymą.

Nieko nepadėjo ir jaunimo kreipimasis pas vietos mokyklos vedėją Cibulskį.

Po šitokio priėmimo Ceikinių apylinkės lietuvių jaunimas pasiryžo daugiau į panašius vakarus nesilankyti.

Buvęs.

Daugėliškis, Švenčionių apskr. *Ūkininkų susirinkimas.* Lapkričio 14 d. Daugėliškio valsčiaus salėje buvo ūkininkų susirinkimas.

Susirinkimą organizavo agronomai, todėl ir atvažiavo jų net trys: apskrities, rejono ir gyvulininkystės. Agronomai ragino ūkininkus kelti, gerinti savo ūkius ir organizuotis į „Koło młodzieży“, „K. Gospodyń Wiejskich“, „strzelcą“ ir kitas organizacijas. Nereikią, anot jų, žiūrėti į šildą, visos organizacijos dirbančios ūkininkų naudai.

Ūkininkai agronomams pasakė, kad tai tik gražūs žodžiai. Ir čia kaip iš gausybės rago pasipylė skundai. O skųstis buvo kuo!

Rejoninis agronomas, pav., per ištisus metus nė karto neatsilankė į pavyzdingus ūkius, gražūs pažadai, steigiant tuos ūkius, pažadais ir paliko.

Vienas ūkininkas, agronomų paragintas, išaugino veislinį bulių, bet kai išaugo, tai nereikia — parduok žydui, kiti, dar pavasarį, pardavė agronomams veislinius paršelius, o pinigų dar ir dabar negauna.

Už gautas pavasarį pagerintos rūšies sėklas rudenį dvigubai paėmė, žadėjo atsiimti grūdą už grūdą. Žadėjo duoti papiginta kaina bitėms cukraus ir tai perkant 100 kg. duoti 108 kg., vadinasi, už aštuonis kilogramus priemaišų nieko neskaityti. Tuo tarpu gavo ne po 108 kg. bet po 99 kg., o mokėjo už 100 kg. Kur dingo žadėtos priemaišos?

Gerinkit ūkius! O kas gi pamokys, kur ne naujoviški ūkio įrankiai? Valsčius didelis, galėtų Ūkio Organizacijų Draugija Švenčionyse duoti į valsčių nors po vieną gerą plūgą, akėčias, trejerį ir kita. Nereikia paskolint, tegu duoda nors pažiūrėti.

Tokiais ir panašiais argumentais, kai pradėjo žmonės agronomus, „praust“ tai tie ir atsakyt neturėjo ką.

Teisybė akis duria, gražiais žodžiais jos nepaslėpsi!

Pavyzdingas ūkininkas.

Stanislovas. Daugėliškio valsč. *Nelaimingas atsitikimas.* Mickevičius Silva iš Naujo Kampelio sprogdino čia akmenis. Užkalinėjant paraką, nuo sutrenkimo įvyko perankstі sprogimas. Mickevičiui išmušė vieną akį, atitraukė vieną pirštą, o kitą atplėšė, veidą taip sužalojo, kad sunku ir pažint žmogų. Sunkiai sužeistas Mickevičius paguldytas Švenčionių ligoninėje. Tai jau ketvirtas šiemet panašus atsitikimas Daugėliškio apylinkėje, kada sprogdinant akmenis ištinka nelaimės. Taip atsitinka todėl, kad akmenims skaldyti žmonės vartoja namų darbo paraką.

Toks „naminis“ parakas labai jautrus bet kokiam sutrenkimui, todėl, dar jį užtaisant įvyksta nelaukti sprogimai.

Gailėdami kelių skatikų sumokėti brangiau už fabrike pagamintą paraką, paskui žmonės išleidžia gydymui šimtus auksinų ir palieka visam amžiui invalidais.

Matęs.

Gėliūnai, Gervėčių valsč. *Neramios vestuvės.* Šio mėnesio 15 d. įvyko čia vestuvės. Į jas gausiai buvo atsilankęs ir kaimyninių sodžių jaunimas. Deja, šiuo kart neilgai teko linksmintis, nes nusigėrę kai kurie gėliūniečiai jaunuoliai sukėlė tarpusavio muštynes. Dviems ūkininkams išdaužyta langai, be to dar du (V. Laurinavičius ir St. Urbonavičius) muštynių „iniciatoriai“ gerokai gavo kailin. Policija irgi įsikišo.

Pažymėtina, kad seniau gėliūniečiai turėjo gerą vardą, dabartinis jaunimas jau praranda jį ne tik savo sodžiuje, bet ir kaimynuose.

Alkis.

Barčiai, Varėnos valsč., Viln.-Trakų apskr. *„Kalnai kelmuoti, pakalnės nuplikę“.* Kasmet Barčių miškuose daug iškertama įvairių medžių. Skauda širdį vietiniam gyventojui, matant skynimus tose vietose, kur siūbavo milžiniškos pūšys. Dar buvo užsilikęs gražus miškas, kuris supo visą sodžių iš šiaurės pusės, ypač didelis eglynas vadinamas „Kūdra“. Dabar jau kerta ir šį.

Vietoje žaliuojančio miško, matosi „kalnai kelmuoti, pakalnės nuplikę“ ir degančių šakų dūmų debesys skandina sodžių savo miglose. Jeigu ir toliau taip bus kertami valdiški miškai, tai po kiek laiko medžiagą namams statyti Barčiai turės vežtis iš kitur.

P. Jamunis.

Antalėdė, Kaltanėnų val. *Nubaudė sportininkus.* Šiemet rugpiūčio mėnesį, vieną sekmadienį Antalėdės jaunimas buvo susirinkęs pažaisti tinklinio. Atėjęs girininko padėjėjas Sviderek, kuris užsirašė kai kurie jaunuolių pavardes ir sakė kad būsią nubausti. Pasirodo tą dieną apie 13 valandą degąs kažkur miškas. Sviderek kaltino sportininkus, kodėl jie ne mišką gesino, bet susirinkę žaidė sviediniu. Reikia pažymėti, kad miškas jau apie 16 val. buvo užgesintas, o Antalėdės jaunimas susirinko žaisti apie 18 val. Tačiau šio mėn. 8 dieną kai kurių sportininkai buvo pakviesti į Švenčionių storastiją ir nubausti. Prunskas Kazys ir Vasiliauskas Juozas nubausti po 7 d. arešto arba po 15 auks. sumokėti, o Bimbalis Alys ir Prunskas Juozas — po 3 dienas árešto arba 10 auks.

A—tas.

KRONIKA

Patvirtino „Aido" konfiskavimą

Vilniaus Miesto Storastijos įsakymu, šiemet spalio 15 d. buvo sukonfiskuotas „Aido" 50 nr. už atskiras dalis vedamojo straipsnio „Išvados iš čekų nelaimių", kito straipsnio — „Politinė tikyba ar broliška meilė" ir vienos politinės žinios — „Ukrainai džiaugiasi Karpatų Ukrainos autonomija".

Po konfiskavimo Vilniaus Miesto Storastija pasiūlė Vilniaus Apygardos teismui laikraščio konfiskavimą patvirtinti.

Dabar „Aido" redakcija gavo Vilniaus Apygardos teismo protokolo ištrauką, kur pranešama, kad tas „Aido" konfiskavimas teismo neviešame posėdyje esąs patvirtintas.

Lietuvių Amatininkų Draugijos šventė

Vilniaus Lietuvių Amatininkų ir Darbininkų Draugija mini savo veikimo 5-rių metų sukaktuves. Ta proga lapkričio 27 d. Šv. Mikalojaus parapijos salėje bus surengtas Draugijos veikimo iškilmingas paminėjimas, kuriame kviečiami dalyvauti Draugijos nariai ir jų svečiai. Pradžia 18 val. *Valdyba.*

Vieniems atsakė „taip", kitiems „ne"

Švenčionių „Ryto" darbuotojai, kuriuos buvo atleidęs valdinis kuratorius be jokio atlyginimo, kreipėsi į Visuotinio Draudimo (Ubezpieczalnia Społeczna) Įstaigą, reikalaudami išmokėti jiems priklausančias pašalpas. Dabar kai kurie jų (Matkevičius Leonas, Misiūnas Hermanas, Čepulionis Balys) gavo neigiamus atsakymus. Atsakymuose pažymėta, kad pašalpų jie negalį gauti, nes, esą, jie darbą praradę dėl savo kaltės. Pažymėtina, kad teigiamą atsakymą gavo tik Malvina Žygaitė-Kraučiukienė (ištekėjusi už kalėjimo tarnautojo), nors darbą buvo praradusi dėl tų pačių priežasčių, dėl kurių kitiems duotas neigiamas atsakymas.

Studenčių susirinkimas

Lapkričio 23 d. įvyko Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungoje veikiančios Studenčių sekcijos susirinkimas, kuriame tarp kitko buvo stud. V. Čepulytės referatas tema: „Moters laimėjimai naujoje santvarkoje".

Diskusijų metu buvo palyginta moters padėtis paskirose valstybėse, o ypač Sovietų Rusijoje, Vokietijoje ir Italijoje.

Mokinių koncertas gimnazijoje

Kaip jau buvo rašyta, šio mėn. 26 d. (šeštadienį) 8 val. vakarą Vytauto D. gimnazijos salėje bus tos gimnazijos mokinių vakaras - koncertas. Koncertinėje dalyje numatyta mokinių skambinimas fortepionu, griežimas smuiku, choras—dainos. Be to, bus dar parodyta nematyti tautiški šokiai. Šį vakarą veda mokytojai p. p. J. Kazlauskaitė, E. Palevičiūtė, J. Sinius ir Jarpolkevičius. Gimnazijos direkcija kviečia apsilankyti į šį vakarą - koncertą mokinių tėvus ir globėjus. Įėjimas nemokamas.

Gudai rengia lietuvių literatūros vakarą

Šio mėn. 27 dieną (sekmadienį) Universiteto rūmuose (šešta salė) rengiamas lietuvių literatūros vakaras, kurį organizuoja Vilniaus Gudų Studentų Sąjunga. Vakaro programa yra šitokia:

1) O. Miciūtės paskaita apie lietuvių literatūrą,

2) Lietuvių poezijos kūrinių deklamavimas gudiškai.

Vakaro pradžia 17 val.

Įėjimas laisvas.

Mūsų moterys Kauno moterų žurnale

Lietuvos Moterų Tarybos mėnesinis žurnalas „Moteris ir pasaulis" beveik visą numerį paskyrė Vilniaus krašto lietuvių moterų reikalams. Jame yra įdėti tokie vilniečių moterų straipsniai: M. Lemešytės „Vilniaus krašto lietuvė inteligentė", O. Miciūtės „Lietuviškoji šeima Vilniaus krašte", M. Budrevičiūtės „Vilniaus krašto lietuvės menininkės", J. Tijūnelytės „V. L. Stud. Sąjungos studenčių sekcija", O. Lemešytės „Vilniaus krašto lietuvės verslininkės ir lietuvės miestietės", V. Maminskaitės „Vilniaus krašto lietuvės kaimo moters būklė". Be to, įdėta O. Miciūtės ir Vl. Pilypavičiūtės eilėraščių ir pastarosios dvi novelės. Žurnalas pajvairintas iš mūsų moterų gyvenimo parinktomis nuotraukomis. Apskritai, žurnalas išleistas gražiai ir skoningai.

Klaidos atitaisymas

R. Mackevičiaus laiške („Aidas" 66 nr.) įsibrovė klaida. Laiško autorius paskutiniu metu Lietuvių Meno ir Literatūros Draugijos valdyboje buvo ne vicepirmininku, bet knygyninku; vicepirmininko pareigas jis ėjo prieš tai buvusioje tos Draugijos valdyboje.

Atsiųsta paminėti

Kaip renkama seniūnijų, valsčiaus ir apskrities tarybos. „Vilniaus Žodžio" leidinys, Vilnius, 1938 metai 4° pusl.

Redakcijos atsakymai

Siugždai. Ar negalėtum Tamsta rašyti populiariau, be svetimųjų žodžių, kad būtum didesnio mūsų skaitytojų skaičiaus suprastas? Apsvarstyk tamsta iškeltąją mintį.

J. Matkevičiui.. Skolingi 4 auks.

KARAS KINIJOJE

— Kinų veržimasis į Kantoną vis didėja. Antrąją kinų armiją, surinktą iš geriausių pulkų, veda generolas Tsaitingkai, kuris pagarsėjo 1932 metų kare su japonais. Jis tais metais gynė Šanchajų ir parodė daug drąsos ir sumanumo. Kinų artilerija šiuo metu jau pasiekia Kantoną ir šaudo į japonų pozicijas.

— Kinijos vidury japonams geriau sekasi. Jie atėmė iš kinų dar kelis miestus ir slenka į vakarus, stumdami kinus į krašto gilumą. Japonai, apskritai, yra užėmę nemažus Kinijos plotus, tačiau jų valdžia pasireiškia tik didesniuose miestuose ir prie geležinkelių. Toliau nuo tų miestų ir geležinkelių veikia kinų partizanai, kurie daug kenkia japonams, naikindami maisto ir amunicijos sandėlius, kelius ir mažesnius japonų kariuomenės būrius.

KARAS ISPANIJOJE

— Nesikišimo komitetas Londone vėl. pradeda veikti. Jo sekretorius po apsilankymo Ispanijoje pranešė apie sąlygas, kurias turįs dar įgyvendinti gen. Frankas, kad galėtų gauti kariaujančios pusės teises. Pasirodo, kad jis nepaleido tiek pat savanorių, kiek jų paleido vyriausybininkai.

— Paryžiuje viešėjo Barcelonos vyriausybės užsienių reikalų ministeris Vajo, kuris stengėsi paveikti Prancūzijos vyriausybę, kad ši nenusileistų Anglijai ir nesutiktų pripažinti gen. Franko kariaujančios pusės teises. Tačiau Prancūzijos kairieji palaiko Vajo ir taip pat spaudžia vyriausybę, kad ji atmestų Čemberleno ir Halifakso pasiūlymus, kurie būtų nukreipti prieš vyriausybininkus.

— Kautynės eina prie Segre upės. Jos neatnešė dar nė vienai pusei ryškesnės persvaros. Nacionalistų lėktuvai kelis kartus bombardavo vyriausybininkų miestus; daugiausia nukentėjo Barcelona.

Naujas Visuomeninio Darbo Vadybos vairuotojas

Visuomeninio Darbo Vadybos generalinis sekretorius VINCAS VILEIŠIS

Šių metų vasarą Kaune įsteigta Visuomeninio Darbo Vadyba, kurios tikslas—ugdyti tautinę ir valstybinę sąmonę ir teikti visuomenei žinių iš valstybės vidaus gyvenimo. Ši įstaiga apima viešojo žodžio, spaudos, meno pavaizdavimo ir draugijinio darbo sritis. Įstaiga yra ministerio pirmininko žinioje. Jai vadovauja generalinis sekretorius viceministerio teisėmis.

Visuomeninio Darbo Vadyba, turėdama plačius tikslus ir uždavinius, įstatymu yra gavusi ir plačių teisių: jos nurodymai ir pranešimai yra privalomi valstybinėms, savivaldybinėms ir šiaip viešojo pobūdžio įstaigoms ir organizacijoms.

Pirmas šios įstaigos generalinis sekretorius buvo prof. Iz. Tamošaitis. Neseniai jam iš tų pareigų pasitraukus, dabar jo vieton generaliniu sekretoriumi paskirtas *Vincas Vileišis.*

Naujas Visuomeninio Darbo Vadybos vairuotojas Vincas Vileišis yra gimęs 1908 m. toje pačioje šeimoje, iš kurios išėję yra lietuvių visuomenei gerai žinomi Vileišiai. Pabaigęs gimnaziją, studijavo Kaune Vytauto Didžiojo Universitete humanitarinius, teisių ir ekonominius mokslus. Nuo 1928 m. dirbo Kauno Centraliniame Statistikos Biure, pradžioje būdamas biuro sekretoriumi, o nuo 1930 metų ligi šiol ėjo demografijos skyriaus viršininko pareigas ir dalyvavo visose Baltijos valstybių statistikų konferencijose. Šalia to dalyvavo ir visuomeniniame darbe. Buvo uolus tautiškųjų organizacijų narys ir vadovas, redagavo žurnalą „Jaunają Lietuvą" ir paskutiniu laiku buvo Lietuvos Vakarų Sąjungos sekretoriumi. Šiuo metu jis yra laikomas vienas iš rimčiausių Mažosios Lietuvos praeities ir tautinių santykių žinovų. Iš šios srities yra parašęs veikalą „Tautiniai santykiai Mažoje Lietuvoje istorijos ir statistikos šviesoje".

Įvairu-įdomu

Vokietijos žydų „atgaila"

Kaip buvo rašyta, lapkričio 7 d., Paryžiuje, vienas žydas, įsiprašęs pas Vokietijos pasiuntinybės sekretorių von Rath, iššėmė revolverį ir jį nušovė. Taip žydas atsikeršijo vokiečiams. Vokiečiai nepaliko skolingi žydams.

Lapkričio 8, 9 ir 10 d. Berlyno vokiečiai, nemaža parėkavę, „paglostė" žydus ir išmušinėjo įvairių žydiškų įmonių ir butų langus.

Apsižiūrėjus policijai, kad iš langų prekėmis žaidžia vaikai, o didesnieji ir vagia, kas pagal nacionalsocialistinius nuostatus neleistina, išstatė policijos sargybą prie išmuštų langų, o kai visa visuomenė buvo įsitikinusi, kad Berlyne jau neliko žydų, kuriuos galėjo „užsimiršti", pasirodė ministro propagandos ministras Goebelsas ir paprašė minias nusiraminti, pareikšdamas, kad žydų likimas bus įstatymais sutvarkytas. Šiuo atveju nušauta net du žuikiai: vienu šūviu atsikeršyta žydams ir dar kartą pasauliui įrodyta, kaip įnirsusios minios klauso Vokietijos vadų.

Lapkričio 12 dieną maršalas Goeringas išleido parėdymą apie žydų, Vokietijos piliečių, atgailą, taip bent vokiška spauda vadina.

Štai to parėdymo vertimas.

Aš, remdamasis 1936 m. spalių mėn. (Valstybinis įstatymų lakštas—R. G. Bl. 1. S. 887) parėdymu pravesti keturmečio planą nutariau štai ką:

§ 1. Vokiečių piliečių žydų visumai uždedamas Vokietijos valstybėje 1.000.000.000 markių kontribucijos mokestis.

§ 2. Įvykdymo nuostatus išleidžia finansų ministeris, susižinojęs su atitinkamais Reicho ministeriais. Pavestasis keturmečio planui vykdyti Goeringas.

Regis, ši milijardo markių vesta žydų „atgaila" keturmečio plane nebuvo numatyta, bet, žinoma, ši „sumelė" žymiai prisidės prie to plano įvykdymo.

Visiškai panašų parėdymą išleido tas pats Prūsijos premieras Goeringas atstatymui gatvės vaizdo prie žydų pramonės įmonių.

§ 1. Visi nuostoliai, kurie dėl tautos įnirtimo prieš tarptautinės žydystės pinkles, prieš nacionalsocialistišką Vokietiją, 1938 m. lapkričio mėn. 8, 9 ir 10 d., prie žydų pramonės įmonių ir butų nutiko, turi būti žydų savininkų, arba žydų pramonės įmonių padengti.

§ 2. Atstatymo lėšas paliestų įmonių ir butų padengia savininkai. Žydų, Vokietijos piliečių, apsidraudimas konfiskuojamas.

Trečiuoju paragrafu įgaliojami ministeriai tų parėdymų prižiūrėti.

Trečiuoju Goeringo parėdymu išstumiami žydai iš viešojo gyvenimo.

§ 1-mam numatyta, kad po 1931 m. sausio 1 d. žydai negali būti pramonininkai, pirkliais, negali rodytis rinkose ir pan.

Antrame paragrafe kalbama apie žydus amatininkus.

Pagal 3 §: Žydai negali būti vokiškų organizacijų nariais. Iki 1938 m. gruodžio 31 dienos žydai nariai turi būti išbraukti. Ypatingo įspėjimo nereikia.

Ketvirtasis paragrafas įpareigoja ministerius šiuos parėdymus įvykdyti.

Be šių parėdymų žydams atidarytas kelias į aukštąsias mokyklas.

Valosi Reicho, valosi ir Dancigo vokiečiai nuo žydų. Spaudos pranešimu, Berlyne padarius revizią pas žydus, atimta apie pustrečio tūkstančio durtuvų. Dancige suimta ir 16 žydų dėl nelegalaus ginklų laikymo. Gaila, kad spauda nepaduoda, ar daug ilgesni už peilio gelažtę buvo tie konfikuotieji ginklai.

Kiek keistoka, kad Hitleris, regis, tiek žydų išsivarė ir jau atrodė, kad jų Vokietijoje nebėra. Galima būtų pamanyti, kad čia žydų atsirado, vėl prijungus Austriją ir Čekoslovakijos dalį prie Vokietijos, bet spaudoje aiškiausiai ne apie juos kalbame tik apie Berlyno žydus. Tiesa, nebuvo pasigailėta ir Vienos žydų. Pažymėtina ir tai, kad nors vokiečiai žydams uždėjo „atgailą", tačiau stropiai saugoja, kad šie nesikrikštytų.

Užėmę vokiečiai Austriją, pradėjo saviškai tvarkytis. Vienoje buvusioje Austrijos sostinėje, čia jie pertvarko namus, gatves ir sodus. Viename pertvarkyto namo sode vokiečiai nugriovė Austrijos ciesoriaus paminklą. Šią progą norėjo išnaudoti laikraštininkai ir pajuokti vokiečius užsienio spaudoje. Vienas laikraštininkas pasilenkė bučiuoti nugriautą statulą, o kitas turėjo nufotografuoti ir vėliau įdėti užsienio laikrašty su parašu. „Taip vargšai Vienos gyventojai skiriasi su savo brangenybėmis", bet... pro šalį einąs policininkas juos sugavo.

Naktles metu dingo pusė upės

Jugoslavijos lygumomis ligi šiol tekėjo Črna-Vodos upė. Tai buvo arti 100 kilometrų ilgumo, 15 metrų platumo ir 4—6 metrų gilumo vandens juosta. Ja buvo plukdomi sieliai, ja plaukiojo laivai, vežiodami ūkininkų gaminius ir prekes, ji teikė gyventojams nemažai dar ir kitokios naudos. Bet neseniai pusė šios upės dingo. Tai atsitiko vieną naktį. Artimų vietų gyventojai pasakoja, kad tą naktį buvo girdimas upės pusėje nepaprastas ūžimas ir dundėjimas. Atrodė, kad šuoliais lekia pulkas kavaleristų, tratina perkūnas, grūna žemės kalnas. Kadangi tuo pačiu laiku siautė smarki audra, tai niekas nepagalvojo, kad tie nepaprasti garsai turi kokį nors ryšį su upe. Bet rytą atsikėlę, visi nustebo — upės vagoje telkšojo tik mažyčiai vandens klaneliai. Apie upės dingimą buvo duota žinia geografams ir geologams. Atvykusi komisija pradėjo apžiūrinėti upės vagą. Bet niekas nepaprasta nepastebėjo. Iš pat pradžių, aukštupyje, upė tekėjo, kaip tekėjusi. Maždaug pusiaukelyje ji buvo išsiliejusi ir sudarė nedidelį ežeriūkštį. O toliau stūksojo jos vaga, jau visiškai sausa. Kadangi nebuvo rastas iš ežeriūkščio ištekąs nė menkiausias upokšnis ir kadangi pats ežeriūkštis nėjo didyn, tai kilo klausimas, kur pasidėda vanduo. Ir šiaip, ir taip spėliojė, mokslininkai, pagaliau, priėjo išvados, kad čia pat turi būti koks nors požeminis urvas, kuriuo upė teka toliau, ir kad to urvo anga turi būt ežeriūkščio dugne. Dabar yra tiriamas to ežeriūkščio dugnas ir ieškoma urvo pradžios. Manoma, kad urvas nėra begalinis ir kad upės vanduo, pripildęs jį, prasiverš kurioje nors vietoje šaltiniu arba nauja upe. Apylinkės gyventojai upės dingimu yra labai susirūpinę, nes kartu jie neteko patogaus kelio susisiekti su kitomis krašto vietomis.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik pirmame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius Liudvikas Cicėnas. „RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.